

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Wykaz punktów, informatorów oraz skrótów nazw miejscowości, z których pochodzą materiały pomocnicze	5
3. Fonetyka	15
3.1. Wokalizm	15
3.1.1. Samogłoski w nagłosie	15
3.1.2. Przejście <i>ra</i> w <i>re</i>	17
3.1.3. Przejście nagłosowego <i>ja-</i> w <i>je-</i>	18
3.1.4. Przejście <i>aj</i> w <i>ej</i> w formach rozkaźnika	19
3.1.5. Przejście <i>ar</i> w <i>er</i> , <i>yr</i>	20
3.1.6. Wyrównania form z przegłosem <i>*ěT</i>	22
3.1.7. Kontynuanty stp. <i>ā</i>	23
3.1.8. Zwężenie artykulacji <i>a</i> przed spółotwartymi <i>aN</i> , <i>aL</i>	26
3.1.9. Labializacja i dyftongizacja <i>o</i>	27
3.1.10. Przesunięcie artykulacji <i>o</i> ku przodowi	29
3.1.11. Zastąpienie <i>’o</i> ($\leq$ <i>’eT</i>) przez <i>’e</i>	29
3.1.12. Kontynuanty stp. <i>ō</i>	30
3.1.13. Zwężenie <i>o</i> przed spółotwartymi <i>oN</i> , <i>oR</i> , <i>oL</i>	31
3.1.14. Wyrównania zróżnicowań kontynuantów <i>ō</i> , <i>ǫ</i>	32
3.1.15. Kontynuanty stp. <i>ē</i>	32
3.1.16. Zwężenie <i>e</i> przed spółgłoskami nosowymi <i>eN</i>	34
3.1.17. Przejście <i>el</i> $\geq$ <i>eu</i> $\geq$ <i>ou</i>	35
3.1.18. Zastępowanie <i>e</i> przez <i>ō</i> w typie <i>poziomka</i> , <i>osiół</i> , <i>pudółko</i>	36
3.1.19. Zakres <i>e</i> ruchomego	36
3.1.20. Kontynuanty psł. <i>*i</i>	37
3.1.21. Rozszerzenie i/lub cofnięcie artykulacyjne <i>i</i> przed spółotwartymi <i>iN</i> , <i>iR</i> , <i>iL</i>	38
3.1.22. Rozszerzenie artykulacji samogłoski w grupie <i>ir</i> , <i>irz</i> ($\leq$ <i>yr</i> , <i>*ř</i>)	39
3.1.23. Rozszerzenie i/lub cofnięcie artykulacyjne <i>y</i> przed spółotwartymi <i>yN</i> , <i>yR</i> , <i>yL</i>	39
3.1.24. Rozszerzenie i/lub cofnięcie artykulacji <i>u</i> przed spółgłoskami nosowymi <i>uN</i>	40
3.1.25. Kontynuanty stp. <i>ǣ</i> , <i>ǣ̃</i>	40
3.1.25.1. Wartość ustna	41

3.1.25.2. Wartość nosowa	43
3.1.25.3. Wtórna nosowość	45
3.2. Konsonantyzm	45
3.2.1. Zastępowanie w zakresie spółgłosek wargowych . .	45
3.2.2. Zastępowanie wargowych przez tylnojęzykowe . . .	46
3.2.3. Ustalenie się wargowych twardych w tematach i w koń- cówkach fleksyjnych imion	47
3.2.4. Ustalenie się wargowych twardych w temacie 1. sg. praes.	48
3.2.5. Realizacja <i>v</i> po bezdźwięcznych	48
3.2.6. Wtórne przedniojęzykowo-zębowe <i>d</i> , <i>s</i> , <i>c</i> w okre- ślonych wyrazach	49
3.2.7. Zastępowanie w zakresie przedniojęzykowo-zębowych	51
3.2.8. Zastępowanie <i>d</i> przez <i>g</i> w grupie <i>dL</i>	51
3.2.9. Zastępowanie <i>t</i> przez <i>c</i> , <i>k</i> w grupie <i>tv</i>	52
3.2.10. Udźwięcznienie <i>c</i> w <i>z</i> w compar. przysłówków . .	52
3.2.11. Reduplikacja i dysymilacja <i>s</i> , <i>ś</i> w <i>ss</i> , <i>śś</i> , <i>sc</i>	53
3.2.12. Przejście <i>z</i> w <i>z</i>	54
3.2.13. Zastępowanie <i>n</i> przez <i>ń</i>	54
3.2.14. Reduplikacja <i>n</i> w <i>nn</i>	55
3.2.15. Upodobnienie <i>n</i> do <i>k</i> $\geq \eta k$	55
3.2.16. Redukcja <i>n</i> w grupach spółgłoskowych <i>NN</i> , <i>RNK</i> , <i>SNK</i>	56
3.2.17. Ewolucja stp. <i>l</i>	57
3.2.18. Zastąpienie szeregu <i>ś</i> <i>ż</i> <i>ć</i> <i>ź</i> przez <i>s</i> <i>z</i> <i>c</i> <i>z</i> oraz procesy odmazurzania	58
3.2.19. Ewolucja <i>ř</i> w <i>ř</i> , a następnie w <i>ž</i> (<i>š</i>)	60
3.2.20. Zastępowanie <i>r</i> przez <i>ž</i> ($\leq \acute{r}$)	61
3.2.21. Ustalenie się twardej spółgłoski tematycznej w 1., 2. pl. praes. oraz w 1. pl. imperat. w formach typu (<i>bie</i>) <i>r</i> (<i>emy</i>), (<i>bie</i>) <i>r</i> (<i>ecie</i>), (<i>bie</i>) <i>r</i> (<i>my</i>)	61
3.2.22. Zanik wygłosowych <i>-ć</i> , <i>-ń</i> w grupach <i>-ść</i> , <i>śń</i> . . .	61
3.2.23. Zastępowanie <i>ń</i> przez inne spółotwarte	62
3.2.24. Wtórne nagłosowe <i>i</i> w <i>i</i> (<i>szczaw</i>)	62
3.2.25. Zastępowanie <i>i</i> - przez inne spółotwarte	63
3.2.26. Zanik wygłosowego <i>i</i> w tautosylabicznej grupie <i>-ei</i> .	64
3.2.27. Wyodrębnienie <i>i</i> przed spółgłoskami palatalnymi .	64
3.2.28. Utrzymywanie się twardych tylnojęzykowych <i>k</i> , <i>g</i> przed <i>e</i> ($\leq \acute{e}$)	65
3.2.29. Przejście wygłosowego <i>-χ</i> w <i>-k</i>	66
3.2.30. Zakres występowania <i>χ</i> w grupach spółgłoskowych i w śródgłosie	67
3.2.31. Wymiana <i>χ</i> oraz <i>χ</i> $\leq k$ w <i>f</i>	69

3.2.32.	Spłynięcie się grupy spółgłoskowej <i>rS ≥ Ź</i>	69
3.2.33.	Uproszczenie grupy spółgłoskowej <i>STK</i> na <i>SK</i> , <i>ČK</i> w wyrazie <i>wszystko</i>	70
3.2.34.	Dysymilacja stp. grup <i>śř</i> , <i>źř</i>	70
3.2.35.	Zmiany asymilacyjno-dysymilacyjne w grupach <i>kk</i> , <i>sv</i>	73
3.3.1.	Ślady akcentu inicjalnego	73
3.3.2.	Udźwięcznienie i ubezdźwięcznienie międzywyrazowe	74
4.	Fleksja	76
4.1.	Zastępowanie w instr. pl. rzeczowników końcówki <i>-ami</i> przez dualną <i>-oma</i>	76
4.2.	Zastępowanie końcówki gen. sg. rzeczowników fem. <i>-e</i> przez <i>-i -y</i>	76
4.3.	Wyrównania końcówek <i>-ě</i> ($\leq$ <i>*-bje</i>) oraz <i>-e</i> ($\leq$ <i>*-je</i>) w nom. sg. rzeczowników	77
4.4.	Wyrównania tematów w zakresie paradygmatu deklinacji spółgłoskowej	78
4.5.	Wyrównania końcówek gen. sg. przymiotnika <i>-ěgo</i> i za- imka <i>-ego</i>	79
4.6.	Kończówki w dat. zaimków <i>nam</i> , <i>wam</i>	80
4.7.	Zastępowanie końcówki <i>-i</i> liczebników <i>pięć-siedem</i> przez <i>-u</i> (przeniesioną z <i>dwu</i>) oraz <i>-uch</i> ($\leq$ <i>-u</i> z <i>dwu</i> i <i>-ech</i> z <i>trzech</i>)	81
4.8.	Kończówki 2. pl. praes. i praet.	81
4.9.	Kończówki 1. pl. imperat.	82
4.10.	Kończówki 1. sg. praet.	82
4.11.	Pluralis majestaticus	83
5.	Słowotwórstwo	84
5.1.	Zastępowanie neutrów na <i>-ę</i> przez <i>-ątko</i> na oznaczenie istot dopiero urodzonych	84
5.2.	Zastępowanie neutrów na <i>-ę</i> przez sufiksy z podstawowym <i>-k-</i> na oznaczenie istot dorosłych	84
5.3.	Formanty deminutywne <i>-ek</i> , <i>-ik -yk</i>	86
5.4.	Formanty deminutywno-ekspresywne <i>-yszek</i> , <i>-yszko</i> po- zostające w opozycji do <i>-uszek</i> , <i>-yczek</i> , <i>-eczko</i>	87
5.5.	Zastępowanie rzeczowników zbiorowych na <i>-e</i> , <i>-iwie</i> , <i>-ewie</i> , <i>-owie</i> przez formy pluralne	87
5.6.	Nazwy żon z formantami <i>-ka</i> , <i>-owa</i>	88
5.7.	Przymiotnikowe sufiksy <i>-ni</i> , <i>-ny</i> w <i>dolny</i>	88
5.8.	Przymiotnikowe sufiksy <i>-i -y</i> , <i>-ski</i> , <i>-ęcy</i> w <i>krowi</i> , <i>kurzy</i>	89
5.9.	Przymiotnikowe sufiksy <i>-ski</i> , <i>-owy</i> w <i>miejski</i> , <i>wiejski</i>	90
5.10.	Przymiotnikowe sufiksy <i>-ły</i> , <i>-ty</i> w <i>umarły</i>	90
5.11.	Przymiotnikowe sufiksy <i>-ity</i> : <i>-isty</i> , <i>-aty</i> : <i>-asty</i>	91

5.12. Prefiksy superlatywne <i>na-</i> , <i>naj-</i>	91
5.13. Zastępowanie przedrostka i przyimka <i>s-/s</i> przez <i>z-/z</i> przed spółgłoskami i samogłoskami	92
5.14. Zanik <i>r</i> w prefiksie <i>roz-</i>	93
5.15. Rozszerzenie sufiksu komparatywnego <i>-szy</i> o <i>-ej-</i>	94
5.16. Sufiksy <i>-ej</i> , <i>-y</i> , <i>-yk</i> tworzące odprzymiotnikowe przysłówki komparatywne	94
5.17. Sufiksy <i>-j</i> , <i>-k</i> w przysłówkach wskazujących na miejsce	95
5.18. Sufiksy <i>-ący</i> , <i>-ąco</i> , <i>-ąck</i> (<i>a</i> , <i>e</i> , <i>i</i>) w przysłówkach odczasownikowych	96
5.19. Zastępowanie sufiksu bezokolicznika <i>-eć</i> przez <i>-ić</i> <i>-yć</i>	96
5.20. Zastępowanie sufiksu tworzącego iteratiwum niedokonane <i>-wa-</i> przez <i>-ja-</i> we <i>wstawać</i>	97
5.21. Zastępowanie sufiksów <i>-ować</i> , <i>-ywać</i> przez <i>-uwać</i> na skutek wyrównań do obocznej postaci <i>-uję</i>	97
5.22. Brak <i>-uj-</i> , <i>-ow-</i> , <i>-yw-</i> w sufiksie iteratiwów <i>-ować</i> , <i>-ywać</i>	98
5.23. Rozszerzenie rdzenia <i>*-id-</i> o końcową spółgłoskę prefiksu <i>*sbn-</i> , <i>*vbn-</i>	98
5.24. Ślady rozkaznika z wygłosowym <i>-i</i>	98
6. Kategorie rodzaju	100
6.1. Zmiany w zakresie rodzaju gramatycznego	100
6.2. Brak kategorii rodzaju męskoosobowego	101
7. Leksyka	103
7.1. Zasięgi południowo-zachodnie	104
7.2. Zasięgi zachodnie	105
7.3. Zasięgi północno-zachodnie	106
7.4. Zasięgi północno-wschodnie	107
7.5. Zasięgi wschodnie	114
7.6. Zasięgi południowo-wschodnie	115
7.7. Zasięgi południowe	116
7.8. Zasięgi północne	117
7.9. Obszary środkowe występowania wyrazów	117
8. Związki językowe pogranicza	119
8.1. Małopolskie innowacje dialektalne	119
8.2. Śląskie innowacje dialektalne	124
8.3. Wielkopolskie innowacje dialektalne	128
8.4. Mazowieckie innowacje dialektalne	130
8.5. Innowacje dialektalne małopolsko-śląskie	132
8.6. Innowacje dialektalne śląsko-wielkopolskie	134
8.7. Innowacje dialektalne wielkopolsko-małopolskie	138
8.8. Innowacje dialektalne mazowiecko-małopolskie	140
9. Uwagi końcowe	142

Symbole i skróty	146
Indeks omawianych i przytoczonych wyrazów oraz ich form . . .	158
Little Polish, Silesian and Great Polish Linguistic Borderline (Summary)	187
Малопольско-силезско-великопольское языковое пограничье (Резюме)	188